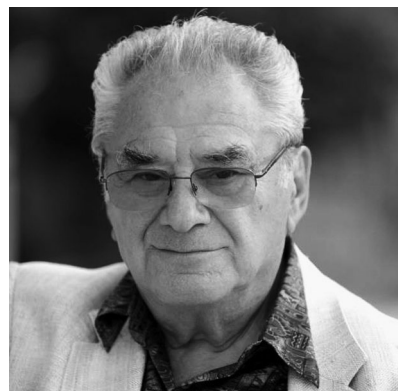

„Én mindig a kontrasztot igyekeztem megmutatni...”

Beszélgetés Szinetár Miklóssal, a *Halálnak halála* című
tévéfilm rendezőjével

– Mit gondol az irodalmi művek adaptációiról? Egy prózai művet nyilván másképp kell színpadra és másképp filmre alkalmazni...

– Mindenki másképp csinálja. Szoktam volt mondani, hogy a filmrendező foglalkozása alig százéves, és nem lehet tudni, micsoda. Mindenki másképp műveli, ezért úgy „definiálom”, hogy a rendező, az egy „izé”: mindenkinek más az elképzelése, más a módszere; nagyon újkeletű, nagyon friss ez a dolog. Például nekem mindig az az elképzelésem, hogy teljesen át kell fogalmazni az írott szöveget: filmre, televízióra másként kell adaptálni, mint hogyha színház lenne, és ott is lehetőleg ki kell találni valamit, ami aktuális. Ugyanakkor én abban is hiszek, hogy az eredeti műtől – főleg ha remekműről van szó – mégsem szabad nagyon elrugaszkodni. Annak van egy világa, egy mondanivalója, azt meghamisítani nem szabad.

– A *Filmkultúra 1970/2. számában*, a *Kossuth-díj után írtak Önről egy flekknyi cikket*, és a cikkíró azt emelte ki, hogy Szinetár Miklós a maga természetességében gondolja a művet, és ez lehet a rendező titka. Ezek szerint több mint négy évtizede változatlan a rendezői hitvallása...

– Borzasztóan banális példát mondok: én annak vagyok a híve, hogy ha elmegyek egy vendéglőbe és rendelék egy bélszínt, akkor ahhoz ki kell találni, hogy ilyen mártás, olyan mártás illik, de nem lehet rákenni sajtot. Tehát mindig

ki lehet találni hozzá valami újat, mindig lehet variálni; az aktualitás nagyon fontos, de úgy, hogy az eredeti megmaradjon. [...]

– Hogyan emlékszik vissza *Sánta Ferenc*re?

– Határozott, szigorú ember volt, aki nagyon fontosnak tartotta, amit csinált; és nagyon igényes volt, hogy ezt miképpen valósítják meg. De nem volt köztünk szorosabb kapcsolat; életünkben csak négy-szer találkoztunk.

– *Egyszer sem jelent meg a forgatáson?*

– Nem, de megnézte a filmet, és tetszett neki, vállalhatónak tartotta.

– *A Halálnak halála sikeres film volt; több díjat kapott külföldön is...*

– Szokás ebben a szakmában: akármiről szól a díj, azt a rendező kapja meg. Nos, hát ez a film a legjobb forgatókönyv díját is megkapta; én elhoztam az Arany Nimfát Monte Carlóból, '70-ben, és Feri megjelent nálam, és követelte, hogy neki kell a díj. Így hát odaadtam neki, most a családjánál van talán...

– *De nem sérelmezi, hogy így történt?*

– Nem... nekem is van díjam, a Katolikus Televízió díja, azt meg kifejezetten nekem adták, nagyon jelentős díj: az Ezüst Galamb.

Erre nagyon büszke vagyok, mert a '70-es években, egy szocialista országból érkezett rendezőnek Monte Carlóban megnyerni egy katolikus díjat, az azért nem semmi...

– *Érdekes kontextus...*

– Igen, kaptam is itthon érte megjegyzéseket... nem voltak boldogok, se a filmtől, se a díjtól.

– *Térjünk vissza az adaptációra. Mi fogta meg Sánta műveiben?*

– A szépség és a rettenet együttes jelenléte abban a három kiváló novellában. Ott én azt találtam ki, szemben a kor tendenciáival – mert akkor az már nagy divat volt, hogy minden legyen gusztustalan a filmekben –, hogy ez a három szörnyű történet valami idilli, gyönyörű környezetben játszódjon...

– *A zene is olyan idilli, egy Beethoven-szonáta talán...*

– Igen... Teljes idill.

– *Akkor ez a magyarázata annak, ami engem egy picit zavart a Nácik filmes változatánál, hogy javában folyik a „vallatás”, és közben az a csodaszép szimfonikus melódia hallható...*

– Igen, mert a történet arról szól, hogy itt van ez a világ, ami gyönyörű, és akkor történik valami felfoghatatlan szörnyűség... Én mindig a kontrasztot igyekeztem megmutatni... Utoljára mondok egy kulináris példát: én imádom a kínai konyhát, együtt a savanyút és az édeset, az erőset... Én mindenben azt szeretem, ami ellentmondásos, ami kontrasztos.

(Az interjú 2012. augusztus 31-én készült)

Lajtos Nóra